

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Давимуки Степана Антоновича

на дисертаційну роботу Прокопенко Ірини Валеріївни

*«Економічне оцінювання та регулювання інтелектуального капіталу
машинобудівних підприємств», представлену на здобуття наукового*

ступеня кандидата економічних наук

за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації

В умовах сучасної економіки інтелектуальний капітал стає визначальним фактором розвитку національної економіки загалом та кожного підприємства зокрема. Сучасний стан вітчизняних машинобудівних підприємств свідчить про недостатній розвиток інтелектуального капіталу, який би дозволив їм активно розвиватися та бути конкурентоспроможними як на вітчизняному, так і на міжнародному ринку. Однак, для цього, насамперед, необхідно оцінити інтелектуальний капітал. Незважаючи на досить значну кількість досліджень у даному напрямку, все ж таки необхідною є побудова комплексної системи оцінювання інтелектуального капіталу з урахуванням усіх його складових та специфіки галузі машинобудування. Також машинобудівні підприємства потребують розробки дієвих інструментів регулювання інтелектуального капіталу та моделі його комерціалізації. Все це зумовлює актуальність теми дисертації Прокопенко І.В.

На актуальність теми дослідження також вказує використання матеріалів дисертаційної роботи при виконанні науково-дослідної роботи кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» «Розвиток і вдосконалення систем менеджменту та міжнародної економічної діяльності». Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи «Методологія управління підприємствами різних

організаційно-правових форм та форм власності» (номер державної реєстрації 0107U001146) (акт впровадження № 307 від 03.05.2016 р.); «Формування систем інфокомунікаційного менеджменту на засадах розвитку ІТ-технологій» (номер державної реєстрації 0114U001693) (акт впровадження від 20.04.2018 р.).

Таким чином, розглянуті автором теоретичні положення і практичні рекомендації щодо економічного оцінювання та регулювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств є актуальною проблемою сьогодення.

Ступінь обґрунтованості, вірогідності та повноти наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз дисертаційної роботи свідчить, що на всіх етапах дослідження Прокопенко І. В. застосовувала широкий спектр загально- та спеціальнонаукових методів дослідження, а саме: теоретичного узагальнення, системного аналізу та структурно-функціонального підходу, анкетне опитування, методи економіко-статистичного аналізу, групування, зведення, табличний метод, метод функціонального аналізу, експертні методи, методи математичної статистики, економетричного моделювання.

Позитивним у дисертації є те, що в процесі дослідження автором проаналізовано зміст численних монографічних досліджень, підручників та статей вітчизняних та зарубіжних авторів у галузі економічного оцінювання та регулювання ІК підприємств. Емпіричним підґрунтям дослідження стали чинні законодавчі акти та нормативні документи, які регулюють економічне оцінювання нематеріальних активів підприємств та інструменти управління ними в умовах ринку, статистичні дані машинобудівних підприємств, результати анкетування керівників та експертні висновки щодо рівня розвитку інтелектуальних активів, а також результати власних досліджень.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та представлених пропозицій визначається правильно обраним методологічним підходом, всебічним використанням емпіричних даних, а також

підтверджується результатами апробації на конференціях та опублікуванням основних положень і рекомендацій у фахових виданнях, у тому числі у виданнях, які входять до наукометричних інформаційних баз.

Анотує автореферат оформлений згідно визначених вимог, а його зміст є ідентичним основним положенням, що викладені в дисертації. Виконано вимоги і щодо оприлюднення результатів дослідження у наукових фахових виданнях.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів

Дисертантом сформульовано концептуально нові наукові положення та висновки, що мають важливе теоретичне та практичне значення, зокрема:

– уточнено сутність категорій «інтелектуальний капітал», «інтелектуальні активи», «нематеріальні активи», також виділено складові ІК та їх елементи, визначено взаємозв'язки між ними (с. 30-54 дисертації, с. 6-7 автореферату);

– уточнено концептуальні засади економічного оцінювання та регулювання ІК машинобудівних підприємств, які передбачають варіативні взаємозв'язки елементів процесу регулювання ІК в розрізі його складових та функцій менеджменту на стадіях формування, розвитку та комерціалізації ІК(с. 64-74 дисертації, с. 7-9 автореферату);

– для здійснення порівняльного аналізу підходів до оцінювання ІК удосконалено типологію методів економічного оцінювання ІК машинобудівних підприємств шляхом введення додаткових ознак: технологія збору та оброблення даних, ступінь впливу зовнішнього середовища, спосіб формування системи показників, повторюваність (с. 78-88 дисертації, с. 9 автореферату);

– з метою відображення реакції керованої системи на регулювання окремих складових ІК удосконалено модель економічного оцінювання ІК машинобудівних підприємств та потенціалу його розвитку, основою якої є вибір методу оцінювання ІК (с. 130-135 дисертації, с. 10-12 автореферату);

– базуючись на технології вибору певних засобів, їх упровадження в систему управління ІК та оцінювання їх ефективності, удосконалено методи

регулювання людського, організаційного та споживчого капіталу (с. 155-192 дисертації, с. 12-15 автореферату);

– з метою зниження витрат та відхилення фактичних показників розвитку ІК від запланованих в роботі розроблено модель оцінювання економічної ефективності комерціалізації ІК (с. 208-211 дисертації, с. 15-18 автореферату).

Теоретичні, методичні та науково-прикладні результати дослідження використовуються у Національному університеті «Львівська політехніка» та застосовуються під час викладання дисциплін «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна економіка» (для студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини») (довідка № 67-01-816 від 04.05.2018 р.).

Крім того, положення дисертаційної роботи впроваджено в діяльність підприємств машинобудівної сфери, а саме: ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» (довідка № 71/34 від 10.04.2018 р.), ТзОВ «Завод Електронпобутприлад» (довідка № 000008), ПАТ «Іскра» (довідка № 21/06 від 21.03.2018 р.).

Структура і зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Основним результатом наукового дослідження Прокопенко І.В. є розроблення теоретичних положень і прикладних рекомендацій щодо економічного оцінювання та регулювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 309 сторінки. Основний зміст роботи викладено на 199 сторінках. Робота містить 26 таблиць, 17 рисунків, список використаних джерел з 272 найменувань.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та основні завдання, об'єкт, предмет, методологічну та інформаційну базу дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів та охарактеризовано їхнє

практичне значення, наведено дані про апробацію результатів дослідження, кількість публікацій, структуру та обсяги роботи.

У першому розділі «Теоретико-концептуальні засади економічного оцінювання та регулювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств» розглянуто сутність, структуру та потенціал розвитку інтелектуального капіталу підприємств (с. 30-54), особливості економічного оцінювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств (с. 55-63), концептуальні засади регулювання інтелектуального капіталу підприємств (с. 64-74).

У другому розділі «Економічне оцінювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств» досліджено методи оцінювання інтелектуального капіталу підприємств (с. 78-102), проведено детальний аналіз тенденцій розвитку машинобудівних підприємств та їх інтелектуального капіталу (с. 103-124) й сформовано модель економічного оцінювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств та потенціалу їх розвитку (с. 125-139).

У третьому розділі «Регулювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств» дисертантом розроблено інструменти регулювання інтелектуального капіталу в межах розвитку людського капіталу машинобудівних підприємств (с. 143-160), удосконалення методів регулювання організаційного капіталу підприємств (с. 161-178), формування споживчого капіталу машинобудівних підприємств (с. 179-192), комерціалізації та оцінювання ефективності інтелектуального капіталу (с. 193-211).

Завершується робота розгорнутими висновками, які відповідають змісту роботи, є логічними, конкретно і стисло висвітлюють основні наукові результати.

Загалом можна зазначити, що дисертація є закінченою науковою роботою, в якій отримані нові наукові результати, що мають теоретичну та практичну цінність. Обрана дисертантом структура дозволила всесторонньо дослідити

предмет дисертаційної роботи. Дисертація Прокопенко І.В. характеризується цілісністю, єдністю та логічним викладом її змісту.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій

Основні положення дисертаційної роботи викладені у 17 наукових працях, з яких 3 монографії, 8 статей у наукових фахових виданнях України, у тому числі 6 статей у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у виданні, яке включено до міжнародних наукометричних баз даних, 5 тез доповідей науково-практичних конференцій. Загальний обсяг опублікованих праць –12,23 друк. арк., з яких особисто автору належить 11,2 друк. арк.

Наукові публікації в повній мірі висвітлюють найважливіші аспекти дисертації та розкривають основний зміст дослідження. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає встановленим вимогам щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи результати дисертаційної роботи та не заперечуючи їїню важливість й оригінальність, слід відмітити окремі дискусійні моменти та висловити зауваження стосовно роботи Прокопенко І.В.:

1. На рис. 1.2 сформована автором структура і зв'язки елементів людського капіталу (с. 42), у якій автор показує, що людський капітал створює певні ризики, а саме: відтік спеціалістів, опір менеджменту, зростання витрат, інтелектуальна власність. Доцільно було б проаналізувати такі ризики та можливі способи їх зниження, оскільки це необхідно для вітчизняних підприємств, які розвивають людський капітал.

2. У табл.1.1 (с. 62) автор наводить особливості економічного оцінювання інтелектуального капіталу підприємств машинобудування, де негативних особливостей є значно більше, ніж позитивних. Однак незрозуміло на основі

чого сформовано автором саме такі особливості та чи таке співвідношення позитивних та негативних особливостей є реальним.

3. У рис. 2.2 (с. 106) автор наводить показники розвитку ринку праці, до яких належать: кількість зайнятого населення; наймані і штатні працівники; попит на робочу силу; підготовка та підвищення кваліфікації кадрів; вищі навчальні заклади; підготовка наукових кадрів. Незрозумілим є показник «вищі навчальні заклади», оскільки не вказано чи автор має на увазі кількість вищих навчальних закладів чи якість підготовки студентів.

4. На с.135 у табл.2.8 автором сформовано групи показників розрахунку показників економічного оцінювання інтелектуального капіталу та його складових. Доцільно було б детальніше обґрунтувати вибір даних показників для кожної групи.

5. На рис. 3.1 (с. 150) наведено розроблену каскадну модель управління розвитком людського капіталу, де четвертим етапом є регулюючі впливи, які включають планування, організування, мотивування. Однак у табл. 3.2 (с. 152) зазначено чотири елементи: планування, організування, мотивування та контролювання. Незрозуміло чому на рис. 3.1 етап контролювання упущено.

6. На рис. 3.7 «Процес комерціалізації ІК машинобудівного підприємства» автор виділяє стадії даного процесу, поділяє їх на елементи та відображає взаємозв'язки між ними. Доцільно було б детальніше обґрунтувати етап вибору показників оцінювання контрагентів, навести ці показники та запропонувати відповідну систему показників (с. 204-207).

Проте, зазначимо, що наведені у відгуку дискусійні положення не знижують рівня наукової новизни та практичного значення проведеного дослідження Прокопенко І.В.

Загальний висновок

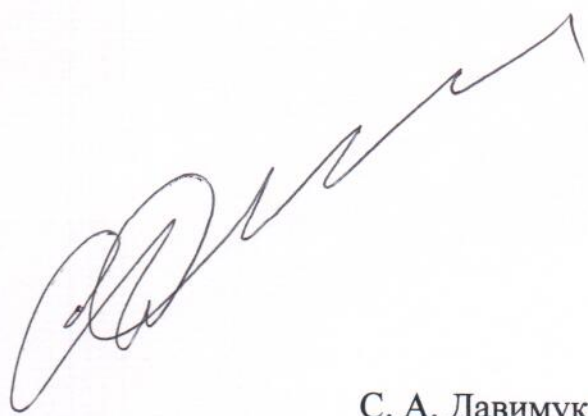
Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливу наукову проблему, яка полягає у

розробленні теоретичних положень і прикладних рекомендацій щодо економічного оцінювання та регулювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

У цілому дисертаційна робота на тему «Економічне оцінювання та регулювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Прокопенко Ірина Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:
провідний науковий співробітник,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»,
доктор економічних наук, професор

С. А. Давимука

